

The tendencies and assessments of post graduate thesis made in the field of life study teaching

Hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin eğilimleri ve değerlendirilmesi¹

Mustafa Bektaş²
Buket Karadağ³

Abstract

The purpose of this study is to search the post-graduate thesis that are made in the field of life study. The study consists of 114 post-graduate thesis that have been made on life studies in Turkey. Due to limitation that the thesis are not clear for readers, all the thesis are not reached. For this reason, the study sample consists of 52 post-graduate thesis (46 post-graduate and 6 doctoral) that are made from 2005 to 2012 on life studies and open for access. In this study, the document analysis method is used by using screening model on post-graduate and doctoral thesis that are made in the field of life study teaching. As a result of this research it is determined that less works are done in the field of life studies at the doctoral level, quantitative research is generally used, the study is made with teachers, questionnaires are used as data collection, the statistical technique descriptive technique, the thesis advisors were advisors who have Asst.Prof.Dr titles, and most researches have been made for the program. There are quite a few studies on planning, concept teaching themes of life studies and on related

Özet

Bu araştırmanın amacı, hayat bilgisi alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarını incelemektir. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de hayat bilgisi dersi ile ilgili yapılmış olan 114 adet lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Tezlerin okuyucuya açık olmamasındaki sınırlılıktan ötürü tezlerin hepsine ulaşamamıştır. Bu nedenle araştırmanın örneklemini, 2005 yılından 2012 yılına kadar hayat bilgisi dersi ile ilgili yapılmış olan ve erişime açık olan 52 lisansüstü eğitim tezi (46 yüksek lisans ve 6 doktora) oluşturmaktadır. Bu araştırmada; hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezi çalışmaları tarama modelinde desenlenerek, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda hayat bilgisi alanında doktora düzeyinde çalışmaların az yapıldığı, genelde nicel araştırma deseni kullanıldığı, evren olarak öğretmenlerle çalışıldığı, veri toplama aracı olarak anketlerin kullanıldığı, istatistiksel tekniğin betimsel teknik olduğu, tez danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. unvanına sahip danışmanların yaptığı ve en çok programa yönelik araştırmalar yapıldığı hayat bilgisi öğretimi temalarında

¹ Bu çalışma VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu’nda sunulan sözlü bildiriden geliştirilerek hazırlanmıştır.

² Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD, mbektas@sakarya.edu.tr

³ Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD, Yüksek Lisans Öğrencisi, karadagbuket@gmail.com

sub-themes of combined classes. Thesis that are made in this area should be evaluated at regular intervals and should be a light for further studies.

Keywords: Life study course, post-graduate education, post-graduate thesis, doctoral thesis, tendency, class teaching.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

planlama, kavram öğretimi ve birleştirilmiş sınıf ile ilgili alt temalarda oldukça az çalışma bulunduğu belirlenmiştir. Bu alanda yapılan tezler belirli aralıklarla değerlendirilmeli ve yapılacak çalışmalara ışık tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi dersi, lisansüstü eğitim, yüksek lisans tezi, doktora tezi, eğilim, sınıf öğretmenliği.

Giriş

Hayatın her döneminde bazı sorunlarla karşılaşmaktayız. Bu sorunların çözümlerini bulabilmek, yeni bakış açıları geliştirmek hayata karşı hazır olmak gerekmektedir. Binbaşıoğlu'na (2003) göre okulda verilmekte olan eğitimin genel amacı, çocuğun, çevresine, “başarılı”, “etkin” ya da “olumlu” bir biçimde “uyum” yapmasını sağlamaktır. Hayat Bilgisi dersi bunu gerçekleştirme sürecindeki ilk derstir. Sönmez'e (2005) göre hayat bilgisi eğitimi ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmiyor. Yalnız, “İnsanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen, hem de sosyal bilimler eğitimi başlamıştır.” denebilir; çünkü insan; doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, büyür, gelişir, yaşlanır ve ölür. Bu yüzden bireyin çevresini tanıma gayretini içine alan hayat bilgisi dersi büyük bir öneme sahiptir. Baymur'a (1946) göre hayat bilgisi dersi okullarda okutulması gereken zorunlu bir derstir. Baymur, bu gerekliliği şu şekilde ifade etmektedir:

1. Hayat bilgisini ilk olarak çocukların, etrafında olup bitenlere karşı gösterdikleri derin ilgiye cevap vermek için okutuyoruz.
2. Çocuklara çevrelerini tanıtmak, pratik bir değer taşır.
3. Çevreye ait kazanılacak bilgiler, bundan başka, eski zamanlara veya başka çevrelere ait edinilecek bilgilere temel teşkil eder.
4. Çocuklar ilk sınıflarda çevrelerinin doğal ve toplumsal hayatını incelerken daha sonra alacağı dersler için de hazırlanmış olurlar.
5. Hayat bilgisi, çocukların zihin gelişimlerine önemli derecede katkı sağlar.
6. Hayat bilgisi öğrencilerin duygusal hayatlarını da zenginleştirmeye yarar.

Hayat bilgisi öğretimi sınıf öğretmenliği anabilim dalında lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde ders olarak okutulmaktadır. Ayrıca bu alanda lisansüstü düzeyde birçok tez çalışması bulunmaktadır.

Üniversitelerin temel görevi bilim üretmek ve bilim yaymaktır. Üniversitenin işlevleri öğretim ile araştırma yapmak ve yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmek olarak belirtilebilir. Üniversite, bu işlevlerini yerine getirmek için çeşitli programlar düzenler. Bunlardan biri de lisansüstü öğretim programlarıdır. Lisansüstü öğretim, çağdaş üniversitenin önemli bir göstergesidir. Çünkü üniversitenin araştırma yapma ve ülke kalkınmasında gerekli olan yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirmesinde, lisansüstü öğretimin önemli bir rolü bulunmaktadır (Karakütük, 1989). 1983 yılında kabul edilen Lisansüstü Eğitim-Öğretim Enstitülerinin Teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliği'nin 7. maddesinde, "lisansüstü programı; yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik unvanlarına yönelik belirli sayıda ve belirli muhteva ve adları taşıyan zorunlu ve seçmeli dersler ile doktora yeterlik sınavı, sanat yeterliği sınavı, tez, sanat eseri ve uygulamalardan oluşur" şeklinde tanımlanmıştır (YÖK, 1983).

Üniversitelerde lisansüstü düzeylerde (yüksek lisans ve doktora) verilen eğitimin bir parçası olarak bilimsel çalışmalar yapılır. Bu tür çalışmalarda araştırmacılar çeşitli kaynaklara dayanarak belirli bir tezi savunurlar. Bunu yaparken çeşitli bilgileri derler, işler, değerlendirir, kendilerine göre yorumlar ve elde ettikleri sonuçlardan hareketle tezlerinin doğruluğunu tartışırlar (Dinler, 2000).

Bu kapsamdaki araştırmaların genel amacı, yeni bilgiler üreterek toplumsal yaşamın farklı alanlarındaki sorunlara çözüm seçenekleri sunmaktır. Bu genel amaç, seçilen araştırma konusunun araştırmacı açısından önemini artırdığı kadar, söz konusu konuyu araştırmacı dışındaki bireyler ve örgütler için de önemli hale getirmektedir. Bu nedenle üniversitelerde lisansüstü tez hazırlayan araştırmacıların konu seçiminde toplumun duyarlılık gösterdiği konular üzerinde yoğunlaşmaları, araştırmanın önemini artıran etkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak bir araştırmayı önemli kılan temel ölçüt, sorunun çözümüne getirdiği katkı kadar, bilim evrenine yaptığı/yapacağı katkı da olmalıdır (Ural ve Kılıç, 2005). Bilimsel çalışmaların bilim evrenine yaptığı katkılar belli aralıklarla yapılacak incelemeler ile toplu olarak ele alınmalıdır. Bu açıdan literatür incelendiğinde; Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Konuları Üzerine Bir İnceleme (Geçit ve Kartal, 2010), Coğrafya Eğitiminde Yönelimler: 2012 Yılına Kadar Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Meta-analiz Çalışması (Kaya, 2013), Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme (Şahin, Yıldız ve Duman, 2011), Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları (Tarman, Güven ve Aktaşlı, 2011), Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (Karkın, 2011), Yeni Matematik

Öğretim Programları ile İlgili Araştırmalar için 5n- 1k: Lisansüstü Tezler (Aktaş, 2013), Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi (Tarman, Acun ve Yüksel, 2010), Türkiye’de Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (Özenç ve Özenç, 2013), Fen Bilimleri, Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Alanlarındaki Tez Çalışmalarının İstatistiksel Açından İncelenmesi (Kabaca ve Erdoğan, 2007), İki Binli Yıllarda Türkiye’deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Gözlenen Eğilimler (Şimşek ve diğerleri, 2009), Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (USOS) Bildirilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bektaş, Dündar ve Ceylan, 2013) ve Fen Bilgisi Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi (Bakioğlu, Gürdal ve Öztuna, 2005) alanlarında yapılan çalışmalar alana bütüncül olarak bakılması olanağını sunmaktadır. Ancak literatürde hayat bilgisi alanında lisansüstü çalışmalara yönelik bir inceleme bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışma, hayat bilgisi alanında yapılacak lisansüstü çalışmalara başlamadan önce alanın bütününe görülmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, hayat bilgisi alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının eğilimlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. 2005-2012 yılları arasında hayat bilgisi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora;

1. Tezlerinin sayısı ve yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Tezlerinde tercih edilen evren grupları nelerdir?
3. Tezlerinde tercih edilen araştırma desenleri nelerdir?
4. Tezlerinde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
5. Tezlerinde veri çözümlemede yararlanılan istatistiksel teknikler nelerdir?
6. Tezlerinde danışmanların unvan dağılımı nasıldır?
7. Tezlerin temalara ve alt temalara göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada; hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezi çalışmaları tarama modelinde desenlenerek, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Karasar’a (2012) göre tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Doküman incelemesi, araştırılacak olgu veya olaylar ile ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini hayat bilgisi eğitimi üzerine yapılan ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'ne ulaştırılmış 114 adet lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Tezlerin okuyucuya açık olmamasındaki sınırlılıktan ötürü tezlerin hepsine ulaşamamıştır. Bu nedenle araştırmanın örneklemini, 2005 yılından 2012 yılına kadar hayat bilgisi dersi ile ilgili yapılmış olan ve erişime açık olan 52 lisansüstü eğitim tezi (46 yüksek lisans ve 6 doktora) oluşturmaktadır. İncelemeye 2005 yılından başlanmasının nedeni yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlanmış Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın 2004 yılında pilot 2005 yılında tüm Türkiye'de uygulanmış olmasından dolayıdır. Tezler araştırma kapsamına seçilirken Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında yapılmış olması temel alınmış, diğer alanlarda bu dersle ilgili yapılmış olan tezler araştırma kapsamının dışında tutulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ulaşılabilen tezleri incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından çalışmanın amacı çerçevesinde, araştırma yöntemine ilişkin alan yazın göz önünde bulundurularak bir "Tez İnceleme Formu" geliştirilmiştir. Bu formla ilgili üç alan uzmanından görüş alınmıştır. Bu doğrultu da oluşturulan Tez İnceleme Formu, tezlerin sayısı ve yıllara göre dağılımı, evren grupları, araştırma desenleri, veri toplama aracı, çözümlemede kullanılan istatistiksel teknikler, danışmanların unvan dağılımı ve tezlerin temalara, alt temalara göre dağılımı açılarından değerlendirilmelerini sağlamaktadır. Örnekleme yeralan tezler (<http://tez2.yok.gov.tr>) adresinden edinilmiş ve araştırmacılar tarafından geliştirilen Tez İnceleme Formu kullanılarak incelenmiştir. Araştırmacılarından biri tarafından incelenen her bir tez, güvenilirliği artırma amacıyla diğer araştırmacı tarafından da incelenmiştir. Hayat bilgisi alanında yapılan tezlerden Tez İnceleme Formu aracılığıyla elde edilen nitel veriler sayısal hale dönüştürülerek betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Elde edilen veriler frekans tekniği kullanılarak tablolarda sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir. Toplamda yedi tablo bulunmaktadır. Tablolarda yıllara göre sınıflama yapılmıştır.

Tablo 1.*Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı*

Lisansüstü Öğretim Türü	Yıllar								TOPLAM
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Yüksek Lisans	2	6	6	7	8	11	4	2	46
Doktora	1	-	3	-	1	-	1	-	6

Tablo 1’de Türkiye’de hayat bilgisi alanında son 8 yılda [2005–2012] yapılan 52 lisansüstü tezin yıllara göre dağılımı incelenmiştir. Bu tezler yüksek lisans ve doktora tezi olarak yıllara göre gruplandırılmıştır. Gruplandırma sonucunda toplamda 46 yüksek lisans tezi, 6 doktora tezi olduğu görülmüştür. Bu tezlerin yıllara göre dağılımı ise; 2005 yılında 2 yüksek lisans - 1 doktora tezi, 2006 yılında 6 yüksek lisans, 2007 yılında 6 yüksek lisans - 3 doktora tezi, 2008 yılında 7 yüksek lisans tezi, 2009 yılında 8 yüksek lisans tezi - 1 doktora tezi, 2010 yılında 11 yüksek lisans tezi, 2011 yılında 4 yüksek lisans tezi - 1 doktora tezi, 2012 yılında 2 yüksek lisans tezi şeklinde gerçekleşmiştir. Bu araştırma sonucunda her yıl hayat bilgisi alanında yüksek lisans tezi hazırlandığı görülmüştür. Ancak doktora tezi her yıl hazırlanmamış 2005, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında doktora tezi hazırlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 2.*Tezlerde tercih edilen evren grupları*

Evren	Lisansüstü Öğretim Türü	Yıllar								TOPLAM
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Öğrenci	Yüksek Lisans	2	1	-	4	1	3	2	1	14
	Doktora	1	-	2	-	1	-	1	-	5
Öğretmen	Yüksek Lisans	-	4	4	3	5	7	2	1	25
	Doktora	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Doküman (Kitap)	Yüksek Lisans	-	2	2	-	1	1	-	-	6
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yönetici	Yüksek Lisans	-	-	-	-	1	-	-	-	1

	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akademisyen	Yüksek Lisans	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ders Programı	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 2’de tezlerde tercih edilen evrenlere bakıldığında; evrenler öğrenci, öğretmen, doküman (kitap), yönetici, akademisyen ve ders kitabı olarak sınıflandırılmıştır. Bu verilere göre; çalışmaların 19’unda öğrenci, 26’sında öğretmen, 6’sında doküman, 1’inde yönetici, 1’inde akademisyen ve 1’inde de ders Programı evren olarak belirlenmiştir. En çok çalışma ise 25 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile öğretmene yönelik olarak yapılmıştır. Tezlerde tercih edilen evren grupları birden fazla olabilmektedir.

Tablo 3.
Araştırma deseni

Desen	Lisansüstü Öğretim Türü	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOPLAM
Nicel	Yüksek Lisans	-	4	2	5	3	2	3	-	19
	Doktora	1	-	2	-	1	-	-	-	4
Nitel	Yüksek Lisans	1	1	3	-	5	5	-	1	16
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tümleşik	Yüksek Lisans	1	1	1	2	-	4	1	1	11
	Doktora	-	-	1	-	-	-	1	-	2

Tablo 3’te tezlerin araştırma desenleri incelenmiştir. Tezlerin araştırma desenleri nicel, nitel ve tümleşik olarak sınıflandırılmıştır. Bu verilere göre; tezlerin 23’sinde nicel, 16’sında nitel ve 13’ünde de tümleşik araştırma deseni kullanılmıştır. En çok kullanılan araştırma deseni 19 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile nicel araştırma deseni olarak belirlenmiştir.

Ölçü Aracı	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Performans Ölçeği	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Ölçek	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Doktora	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1

Tablo 4'te tezlerin veri toplama araçları anket, öğretmen görüş ölçeği, tutum ölçeği, çizelge, fotoğraf çekimi, görüşme formu, ön test- son test, değerlendirme ölçeği, form, doküman inceleme, başarı testi, gözlem, öz değerlendirme, ölçü aracı, performans ölçeği ve ölçek olarak sınıflandırılmıştır. Bu veriler incelendiğinde; çalışmaların 22'sinde anket, 1'inde öğretmen görüş ölçeği, 3'ünde tutum ölçeği, 1'inde çizelge, 1'inde fotoğraf çekimi, 13'ünde görüşme formu, 4'ünde ön test/son test, 1'inde değerlendirme ölçeği, 6'sında form, 4'ünde doküman inceleme, 3'ünde başarı testi, 2'sinde gözlem, 1'inde öz değerlendirme, 1'inde ölçü aracı, 1'inde performans ölçeği ve 1'inde de ölçek kullanılmıştır. En çok kullanılan veri toplama aracı 21 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile anket olarak belirlenmiştir.

Tablo 5.*Veri çözümlemede yararlanılan istatistiksel teknikler*

İstatistiksel Teknikler	Lisansüstü Öğretim Türü											TOPLAM
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012			
Betimsel Teknikler (% , f, ss)	Yüksek Lisans	-	4	4	4	1	3	3	1	20		
	Doktora	1	-	2	-	1	-	-	-	4		
Ki-Kare	Yüksek Lisans	-	2	1	-	-	2	-	-	5		
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
t-testi	Yüksek Lisans	1	2	2	4	2	1	2	-	14		
	Doktora	1	-	2	-	-	-	1	-	4		
Varyans Analizi (ANOVA)	Yüksek Lisans	-	2	3	4	2	1	3	1	16		
	Doktora	-	-	1	-	-	-	-	-	1		
Crosstab	Yüksek Lisans	-	1	-	-	-	-	-	-	1		

	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Doküman Analizi	Yüksek Lisans	-	1	-	-	-	1	-	-	2
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Korelasyon	Yüksek Lisans	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tukey-B Testi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktör Analizi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hermeneutik Yaklaşım	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grafiksel Analiz	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Non-Parametrik Testler	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Doktora	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Path Analizi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Doktora	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Betimsel Analiz	Yüksek Lisans	-	-	-	1	2	3	1	-	7
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İçerik Analizi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	5	5	-	2	12
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 5’de tezlerde veri çözümlemede yararlanılan istatistiksel teknikler incelenmiştir. Bu verilere göre teknikler; betimsel teknikler, Ki-Kare, t-testi, varyans analizi (ANOVA), crosstab, doküman analizi, korelasyon, tukey-B testi, faktör analizi, hermeneutik yaklaşım, grafiksel analiz, non-parametrik testler, path analizi, betimsel analiz ve içerik analizi olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmalarda en çok kullanılan istatistiksel teknik 20 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile betimsel tekniklerdir.

Tablo 6.*Danışmanların unvan dağılımı*

Unvan	Lisansüstü Öğretim Türü	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOPLAM
		Prof. Dr.	Yüksek Lisans	-	3	3	3	1	2	
	Doktora	1	-	-	-	1	-	-	-	2
Doç. Dr.	Yüksek Lisans	-	1	-	1	1	3	1	-	7
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Lisans	2	2	3	3	6	6	3	1	26
	Doktora	-	-	3	-	-	-	1	-	4

Tablo 6’da tezlerin tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı incelenmiştir. Bu verilere göre unvanlar Prof.Dr., Doç.Dr. ve Yrd.Doç.Dr. olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmalardaki tez danışmanlığını en çok 26 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile Yrd. Doç Dr. unvanına sahip danışmanların yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 7.*Tezlerin temalara ve alt temalara göre dağılımı*

Hayat Bilgisi Öğretimi Temaları	Lisansüstü Öğretim Türü	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOPLAM
		Program	Yüksek Lisans	-	2	2	3	3	1	
	Doktora	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Planlama	Yüksek Lisans	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strateji-Yöntem-Teknik	Yüksek Lisans	2	-	-	1	1	3	1	-	8
	Doktora	1	-	2	-	-	-	-	-	3
Beceri Öğretimi	Yüksek Lisans	-	-	1	-	-	1	-	1	3
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kavram Öğretimi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	1	-	1

	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değer Eğitimi	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Doktora	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Yüksek Lisans	-	3	3	1	1	2	-	-	10
Ders Kitapları ve Öğretim Materyalleri	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Yüksek Lisans	-	1	-	-	1	-	-	-	2
Birleştirilmiş Sınıf	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Disiplinler Arası İlişki	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Yüksek Lisans	-	-	-	1	1	2	-	-	4
Ölçme Değerlendirme	Doktora	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Yüksek Lisans	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Okul- Çevre	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 7’de tezlerin temalara ve alt temalara göre dağılımı incelenmiştir. Bu verilere göre temalar program, planlama, strateji-yöntem-teknik, beceri öğretimi, kavram öğretimi, değer eğitimi, ders kitapları ve öğretim materyalleri, birleştirilmiş sınıf, disiplinler arası ilişki, ölçme değerlendirme ve okul-çevre olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmalarda en çok programa yönelik 13 yüksek lisans ve 1 doktora tezi araştırmaları yapılmıştır.

Tartışma

Bu araştırma sonucunda her yıl hayat bilgisi alanında yüksek lisans tezi hazırlandığı görülmüştür. Ancak doktora tezi her yıl hazırlanmamış sadece 2005, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında hazırlanmıştır. Özenç ve Özenç’in (2013) yaptığı Türkiye’de Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada doktora düzeyinde ayrıntılı çalışmaların az olması, alanda çalışma yapmayı gerektirebilecek önemli bir nedendir denilmektedir. Ancak Aktaşlı, Güven ve Tarman’ın (2011) yaptığı Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları çalışmasında 40 doktora tez çalışması incelendiği

görülmektedir. Bu nedenle hayat bilgisi alanında doktora tezlerinin arttırılması için teşvikler gerekmektedir.

Çalışma evrenine bakıldığı zaman en çok çalışma 25 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile öğretmene yöneliktir. Ancak Özenç ve Özenç'in (2013) yaptığı Türkiye'de Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi çalışmasında örnekleme oluşturan uygulama grubunun en fazlasını öğrenci grubu oluşturmaktadır. Bu yönüyle ilkokul öğrencileri ile çalışma yapmak zorda olsa bu tür çalışmaların teşvik edilmesi önem taşımaktadır.

En çok kullanılan araştırma deseni 19 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile nicel araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Aktaş'ın (2013) yaptığı Öğretim Programları ile İlgili Araştırmalar için 5n- 1k: Lisansüstü Tezler çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tezlerin yarısından fazlasının nicel araştırma türü kullanılarak tamamlandığı görülmektedir. Bakioğlu, Gürdal ve Öztuna'nın (2005) yaptığı Fen Bilgisi Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tezlerin yarısından fazlasının nicel araştırma türü kullanılarak tamamlandığı görülmektedir. Öğretimle ilgili alanlarda nitel ve tümlşik çalışmalarında sayısının artması gerekmektedir. Yeni çalışma desenleri oluşturulurken bu durum gözden kaçırılmamalıdır.

En çok kullanılan veri toplama aracı 21 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile anket olarak belirlenmiştir. Şimşek ve diğerleri'nin (2009) yaptığı İki Binli Yıllarda Türkiye'deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Gözlenen Eğilimler çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yaklaşık olarak her üç tezdten birinde veri toplama aracı olarak anket kullanıldığı gözlenmektedir. Veri toplama aracı çalışmanın amacına göre belirlendiği için bu alanda yapılan çalışmaların daha çok anket kullanılarak yapıldığı görülmüştür.

Çalışmalarda en çok kullanılan istatistiksel teknik 20 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile betimsel tekniklerdir. Erdoğan ve Kabaca'nın (2007) Fen Bilimleri, Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Alanlarındaki Tez Çalışmalarının İstatistiksel Açından İncelenmesi adlı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. İncelenen tezlerin 77'sinde (%59.7) betimsel istatistikler verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmalardaki tez danışmanlığını en çok 26 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile Yrd. Doç Dr. unvanına sahip danışmanların yönettiği belirlenmiştir. Ancak Bakioğlu, Gürdal ve Öztuna'nın (2005) yaptığı Fen Bilgisi Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi çalışmasında en çok çalışmayı Prof. Dr. unvanına sahip danışmanların yönettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmalarda en çok programa yönelik 13 yüksek lisans ve 1 doktora tezi araştırmaları yapılmıştır. Bektaş, Dünder ve Ceylan'ın (2013) yaptığı Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi

Sempozyumu (USOS) Bildirilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 2006-2010 yılları arasında hayat bilgisi öğretimi temasında toplam 15 bildiri bulunmaktadır. Bildiriler alt temalar açısından incelendiğinde 7 bildiri ile en çok programa yönelik araştırma bulunmaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Hayat bilgisi alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarını incelemeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik geliştirilen öneriler şu şekilde özetlenebilir:

2005-2012 yılları arasında her yıl hayat bilgisi alanında yüksek lisans tezi yazıldığı görülmüştür. Ancak doktora tezi her yıl hazırlanmamış sadece 2005, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında hazırlanmıştır. Bu sonuçlar bize hayat bilgisi dersinin yüksek lisansta sürekli bir şekilde çalışıldığını ancak doktora da kesintiye uğradığını göstermektedir. Çalışma evrenine bakıldığı zaman en çok çalışma 25 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile öğretime yöneliktir. En çok kullanılan araştırma deseni 19 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile nicel araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Son yıllarda tümleşik çalışmaların arttığı belirlenmiştir. En çok kullanılan veri toplama aracı 21 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile anket olarak belirlenmiştir. Çalışmalarda en çok kullanılan istatistiksel teknik 20 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile betimsel tekniklerdir. Çalışmalardaki tez danışmanlığını en çok 26 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile Yrd. Doç Dr. unvanına sahip danışmanların yaptığı belirlenmiştir. Çalışmalarda en çok programa yönelik 13 yüksek lisans ve 1 doktora tezi araştırmaları yapılmıştır. Hayat bilgisi öğretimi temalarında planlama, kavram öğretimi ve birleştirilmiş sınıf ile ilgili alt temalarda az çalışma bulunmaktadır.

Bu sonuçlar ışığında danışmanlar yeni araştırmacıları hayat bilgisi alanında özellikle doktora düzeyinde çalışmaya yönlendirmelidir. Doktora tezlerinde daha çok öğrencilerle çalışılmasına rağmen öğrencilerle yapılan toplam tez sayısı yetersiz kalmaktadır. Bu konudaki çalışmaların teşvik edilmesi gerekmektedir. Araştırmacıların danışmanları tarafından nitel ve tümleşik çalışmalara yönlendirilmesi gerekmektedir. Hayat bilgisi öğretimi temalarında planlama, kavram öğretimi ve birleştirilmiş sınıf ile ilgili alt temalarda daha çok çalışmalar yapılması için araştırmacılar teşvik edilmelidir. Bu alanda yapılan tezler belirli aralıklarla değerlendirilmeli ve yapılacak çalışmalara ışık tutulmalıdır.

Kaynaklar

- Aktaş, M. (2013). Yeni matematik öğretim programları ile ilgili araştırmalar için 5n- 1k: Lisansüstü tezler. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 42(197), 209-227.
- Baymur, F. (1954). *Hayat bilgisi dersleri*. Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Bektaş, M., Dündar, H. ve Ceylan, A. (2013). Ulusal sınıf öğretmenliği eğitimi sempozyumu (usus) bildirilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 197-222.
- Binbaşoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dinler, Z. (2000). *Bilimsel araştırma ve internet'e bağlı bilgi merkezleri* (2. Baskı) Bursa: Ekin Kitabevi.
- Geçit, Y. ve Kartal, A. (2010). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, Antalya-Turkey, 101-107.
- Gürdal A., Bakioğlu A. ve Öztuna A. (2005). Fen Bilgisi eğitimi lisansüstü tezlerinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 53-58.
- Kabaca, T. ve Erdoğan, Y. (2007). Fen bilimleri, bilgisayar ve matematik eğitimi alanlarındaki tez çalışmalarının istatistiksel açıdan incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 54-63.
- Karakütük, K. (1989). Türkiye'de lisansüstü öğretim, sorunları ve çözüm önerileri. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 505-528.
- Karkın, A. (2011). Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 143-149.
- Kaya, M. (2013). Coğrafya eğitiminde yönelimler: 2012 yılına kadar yapılan lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 282-313.
- Özenç, M. ve Özenç, E. (2013). Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 13-28.
- Şahin, M., Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Uysal, Ö., Kobak, K., Berk, C., Kılıçer, T. ve Çiğdem, H. (2009). İki binli yıllarda Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında gözlenen eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 941-966.
- Tarman, B., Acun, İ. ve Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-746.
- Tarman, B., Güven, C. ve Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- Ural, A. ve İ. Kılıç. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (1983). Lisansüstü Eğitim-Öğretim Enstitülerinin Teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliği. 03.03.1983 tarihli ve 17976 sayılı Resmî Gazete, [Online]: <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10165&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> adresinden 14 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.
- <http://tez2.yok.gov.tr> adresinden 01 Mart 2013 tarihinde erişilmiştir.

Extended English Abstract

According to Baymur (1946); life study course is a course that should be taught in schools. Baymur expressed this requirement as follows:

1. Firstly, we teach life study to students to have students respond to the interests to what is happening around.
2. It is important to introduce the environment to children.
3. The information that children will gain from close environment forms the basis of information of ancient times or other environments
4. While children are examining the natural and social life of their environment, they are preparing courses that they will learn.
5. Life study significantly contributes to the development of children's minds.
6. Life study enriches students' emotional lives.

Life study teaching is taught as a course in classroom teaching department at graduate, post-graduate and doctoral level. Also, there are many thesis studies at post-graduate level in this area.

Many field studies have been conducted in various post-graduate thesis examined the work as a whole. However, there no survey for post-graduate studies in the field of life science in the literature. Therefore this study is important to see the whole field before beginning post-graduate studies that will be done in the field of life studies.

The purpose of the research

The purpose of the research is to examine the trends of post-graduate thesis studies that is made in the field of life study. For this purpose, answers are searched for the following question. Post-graduate and doctoral that are made in the field of life study between 2005 and 2012;

- 1- What is the number of thesis and distribution by years?
- 2- What are the universe groups that are preferred in their thesis?
- 3- What are the preferred research designs in their thesis?
- 4- What are the data collection tools that are used in their thesis?
- 5- What are the statistical techniques for data analysis that are utilized in their thesis?
- 6- What are the advisers' title distribution in their thesis?
- 7- What are the distributions thesis themes and sub-themes?

The research model

In this study, the document analysis method is used by applying screening model at post-graduate and doctoral thesis that are made in the field of life study teaching. According to Karasar (2012), screening models are research approaches that are aiming to describe the status of the past or that are still existing. Document examination covers the analysis of written materials containing information or cases that will be investigated (Yıldırım and Şimşek, 2005).

Universe and Sample

The universe of the study consists of post-graduate thesis that are made on life study education of Department of Primary Education and post-graduate thesis that are sent to National Council of Higher Education Thesis Center. The study consists of 114 post-graduate thesis that have been made on life studies in Turkey. Due to limitation that the thesis are not clear for readers,

all the thesis are not reached. For this reason, the study sample consists of 52 post-graduate thesis (46 post-graduate and 6 doctoral) that are made from 2005 to 2012 on life studies and open for access. The examination started in 2005 because it is prepared in accordance with the constructivist approach. Life study course program is applied in 2004 as pilot area and it is applied in the whole Turkey in 2005.

Data Collection Tool

In order to examine the thesis that can be obtained a 'Thesis Examination Form' has been developed within the framework studies that are made by researchers by considering the type of research method. Three expert opinions are taken into consideration about this form. The thesis examination form that is created in this direction; the number of thesis and their distributions by years, the universe groups, research designs, data collection tool, the statistical techniques used for analyzing the distribution of advisers are evaluated. The thesis in the samples are examined by using the Thesis Examination Form that is developed by the researchers.

Data Analysis

The qualitative data obtained through Thesis Examination Form that are made in the field of life study are used as descriptive statistics by converting them into quantitative status. The obtained data are presented on tables and interpreted by using the frequency technique.

Result

The results that are obtained in the light of findings in this study that aims to examine the post-graduate thesis in the field of life study and the recommendations developed for these results can be summarized as follows;

It is seen that post-graduate thesis are written in the field of life study each year between 2005-2012. However, doctoral thesis are not written each year. They are only written in 2005, 2007, 2009 and 2011. These results show us that life study course is studied continuously at post-graduate, but it was interrupted at doctoral level. When we look at the study universe, most studies are on teachers with 25 post-graduate and 1 doctoral thesis. The most widely used research design is determined as 19 post-graduate and 4 doctoral thesis with quantitative research design. It is determined that integrated studies have increased in recent years. The most commonly used data collection tool is determined as 21 post-graduate and 1 doctoral thesis with a questionnaire. The most widely used statistical techniques are 20 post-graduate and 4 doctoral thesis with descriptive techniques. It is determined that the thesis advisors consist of 26 post-graduate and 4 doctoral thesis who have Asst.Prof.Dr titles. Most studies are made on program with 13 post-graduate and 1 doctoral thesis researches. In life study teaching themes there are planning, concept teaching and there are a few studies related with combined classes with sub-themes.

Suggestion

Based on these results, the consultants should direct the new researchers to make studies especially at the doctoral levels in the field of life study. Although the studies are made mostly with students in doctoral thesis, the total thesis number made with students are insufficient. Studies in this area should be encouraged. Qualitative and integrated studies should be directed to the researchers by consultants. Researchers should be encouraged to make more studies on life study teaching themes planning, concept teaching and sub-themes related with combined classes. Studies that are made in this area should be evaluated and be a light for further studies.